Emro Science and Education
Open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz
OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 4 (2024) · “Milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish va yuqori iqtisodiy o‘sish sur’atlarini ta’minlashning ustuvor yo‘nalishla...

ta’minlashning ustuvor yo‘nalishlari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

Food Security Indicators va boshqa) ma’lumotlarini to‘plash, tahlil qilish, xulosa va takliflar tayyorlash hamda indikatorlarni Milliy axborot platformasida joriy etish.

Yuqorida keltirilgan tavsiyalarni amaliyotga tatbiq etilishi, oziq-ovqat sanoati korxonalari faoliyatida oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlash asosida iqtisodiy samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasining 1997-yil 30-avgustda qabul qilingan “Oziq-ovqat mahsulotining sifati va xavfsizligi to‘g‘risida”dagi qonuni.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 23-oktyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi qishloq xo‘jaligini rivojlantirishning 2020-2030 yillarga mo‘ljallangan Strategiyasi” PF-5853-sonli Farmoni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 16-fevraldagi PF-36-sonli “Respublikada oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlashning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni.
4. Saidaxmedova N. Oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlashning nazariy jihatlari va ustuvor yo‘nalishlari. iqt. fan. dok. diss. avtoref. – T.: O‘MU, 2020.

MILLIY IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA’MINLASHDA IQTISODIYOTNI ERKINLASHTIRISHNING MUHIM JIHATLARI TAHLILI

Ashurov Mahammadjon Sotvoldievich
Farg‘ona politexnika institute “Menejment” kafedrasi professori, i.f.n.
amahammadjon1977@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada milliy iqtisodiyot barqarorligini ta’minlashda iqtisodiyotni erkinlashtirishning mezonlari va ko‘rsatkichlari ko‘rib chiqilgan, tizimli-funktsional yondashuv asosida tahlil qilingan, uning yechimlari o‘rganilgan. O‘rganish va tahlil natijalaridan kelib chiqib, iqtisodiy barqarorlashtirish siyosatini ishlab chiqish va amalga oshirishning asosiy yo‘nalishlari keltirib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: global iqtisodiyot, iqtisodiy o‘sish, iqtisodiy tizim, milliy iqtisodiyot, milliy iqtisodiyot barqarorligi, tizimli-funktsional yondashuv,

XXI asrning dastlabki 25 yili davomida jahon siyosiy va iqtisodiy maydonida yuzaga kelayotgan siyosiy va iqtisodiy inqirozlar dunyo mamlakatlari, ayniqsa, rivojlangan mamlakatlarda ijtimoiy barqaror, mustahkam iqtisodiyotni shakllantirish zamonaviy iqtisodiy tizimning asosiy vazifalari va maqsadlaridan biriga aylanganini ko‘rishimiz mumkin bo‘ladi. Zamonaviy iqtisodiy tizim globallashuv va mintaqaviylashuv jarayonlari ta'sirida shakllanadi va rivojlanadi, bu uning barqaror iqtisodiy rivojlanishi tendentsiyalarini o‘rganishga printsipial jihatdan yangi yondashuvni qo‘llashni nazarda tutadi.

Barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning asosiy muammolaridan biri bu butun jamiyat iqtisodiy tizimining barqarorligini ta'minlashdir. Barqaror iqtisodiy tizim sharoitidagina milliy iqtisodiyotning samaradorligi va raqobatbardoshligi, ijtimoiy barqaror iqtisodiy rivojlanishning pirovard maqsadi bo‘lgan xalq farovonligining o‘sishi ta’minlanishi mumkin.

Milliy iqtisodiyot barqarorligini ta’minlash – mamlakatning iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy rivojlanishi uchun muhim sharti hisoblanib, u ichki va tashqi shoklarga chidamli, resurslardan samarali foydalanadigan va aholi farovonligini oshirishga xizmat qiladigan barqaror iqtisodiyotni yaratishni talab qiladi.

Published: 23.12.2024
Cite this article: Ashurov Mahammadjon Sotvoldievich (2024). Milliy iqtisodiyot barqarorligini ta’minlashda iqtisodiyotni erkinlashtirishning muhim jihatlari tahlili. Emro Science and Education, 1(4). https://journal.emro.uz/public/maqola/994
© 2024 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

Aholi farovonligini ta’minlash aholi va jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy ahvolini uzoq muddatli yaxshilashni nazarda tutuvchi keng ko‘lamli vazifalarni qamrab oladi. U O‘zbekiston Respublikasi uchun ham ko‘plab miqdoriy va sifat ko‘rsatkichlari va parametrlari, jumladan, ijtimoiy mahsulotning barqaror o‘sishi, tabiiy ishsizlik va inflyatsiya darajasining pastligi, aholi turmush darajasi, uning daromadlari, asosiy moddiy ne'matlar va xizmatlar iste'moli darajasining barqarorligi, ijtimoiy ne'matlardan foydalanish, aholining turmush sharoitini yaxshilash yashash muhiti va ekologik yashash sharoiti va boshqalar bilan tavsiflanadi.

Mamlakatimizda milliy iqtisodiyotni barqarorlashtirish va modernizatsiya qilish maqsadida iqtisodiyotni erkinlashtirish va yetakchi tarmoqlarni transformatsiya qilish juda muhim. Ushbu jarayon O‘zbekiston Respublikasida iqtisodiy islohotlarning asosiy ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida, mamlakatning global iqtisodiyotga integratsiyasini tezlashtirish va ichki iqtisodiy salohiyatini yanada mustahkamlashga imkon beradi.

Quyida bu masalaning muhim jihatlari iqtisodiy tizim tahlil qilinadi. Iqtisodiy tizimni tahlil qilishda tizimli-funktsional yondashuvdan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Tizimli-funksional yondashuv barqarorlashtirish siyosatini amalga oshirishda ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy, institutsional omillar, maqsadli yo‘nalish va tarkibiy-funktsional munosabatlarni har tomonlama tahlil qilishni nazarda tutadi. Barqarorlashtirish siyosatini ishlab chiqishda tasodifiy yondashuvdan farqli o‘laroq, tizimli-funktsional yondashuv iqtisodiy tizimning ayrim tuzilmani tashkil etuvchi elementlarining ustuvorligini istisno qiladi.

1. Iqtisodiyotni erkinlashtirishning maqsadi va yo‘nalishlari. Iqtisodiyotni erkinlashtirish – bu davlatning iqtisodiy sohada haddan tashqari boshqaruvini kamaytirish va bozor mexanizmlarini kuchaytirishga yo‘naltirilgan siyosat. Asosiy maqsadlar:

- iqtisodiyotni xususiylashtirishni davom ettirish;
- tadbirkorlik muhitini yaxshilash va tadbirkorlar uchun qulay sharoitlar yaratish;
- soliq siyosatini liberallashtirish va byurokratik to‘siqlarni bartaraf etish;
- kapital, mehnat va tovarlarning erkin harakatini ta’minlash;
- cheklovlarni olib tashlash orqali xalqaro savdo va investitsiya oqimlarini rag‘batlantirish.

2. Yetakchi tarmoqlarning transformatsiyasi va modernizatsiyasi. Yetakchi tarmoqlarni modernizatsiya qilish va transformatsiyalash iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish va innovatsion rivojlanishni ta’minlashning muhim omilidir. O‘zbekistonda bunday transformatsiya quyidagi yo‘nalishlarda olib borilmoqda:

a. Energetika sektori:

- qayta tiklanuvchi energiya manbalarini joriy etish (quyosh, shamol, bioenergiya).
- energetika infratuzilmasini modernizatsiya qilish va energiya samaradorligini oshirish;
- xususiy investorlarni jalb qilish va davlat-xususiy sheriklik (DXSh) mexanizmlaridan foydalanish.

b. Qishloq xo‘jaligi:

- paxtachilikdan diversifikatsiyalangan qishloq xo‘jaligiga o‘tish;
- suv resurslarini tejash texnologiyalarini keng qo‘llash;
- qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini chuqur qayta ishlash orqali eksport hajmini oshirish.

c. Sanoat tarmoqlari:

- mashinasozlik, kimyo, to‘qimachilik va oziq-ovqat sanoatini modernizatsiya qilish;

- import o‘rnini bosuvchi va eksportga yo‘naltirilgan mahsulotlar ishlab chiqarishni rivojlantirish;
- texnologik yangilanish va innovatsiyalarni joriy qilish.

d. Transport va logistika:

- transport infratuzilmasini rivojlantirish (temir yo‘l, avtomobil va aviatsiya);
- "bir makon, bir yo‘l" tashabbusi doirasida xalqaro logistika koridorlarini kengaytirish;
- elektron logistika tizimlarini joriy qilish.

3. Iqtisodiyotni erkinlashtirish va transformatsiya natijalari. Iqtisodiyotni erkinlashtirish va tarmoqlarni transformatsiya qilish natijasida quyidagilar kutiladi:

- **Barqaror iqtisodiy o‘sish:** Ichki va tashqi investitsiyalarni jalb qilish orqali yalpi ichki mahsulot (YAIM)ni oshirish.
- **Diversifikatsiya:** Xomashyo eksportiga qaramlikni kamaytirish va yangi ishlab chiqarish tarmoqlarini rivojlantirish.
- **Xalqaro integratsiya:** Jahon iqtisodiyotiga integratsiya qilish orqali xalqaro savdo hajmini oshirish.
- **Texnologik yangilanish:** Innovatsion texnologiyalarni keng joriy qilish va ishlab chiqarish samaradorligini oshirish.
- **Ijtimoiy rivojlanish:** Yangi ish o‘rinlarini yaratish va aholi farovonligini oshirish.

Xulosa qilib aytganda O‘zbekiston Respublikasida samarali iqtisodiy barqarorlashtirish siyosatini ishlab chiqish va amalga oshirish zarur:

- bozor iqtisodiyotiga o‘tishni jadallashtirish va xususiy sektor ulushini oshirish;
- innovatsiyalar va texnologik yangilanishlarni tezlashtirish;
- investorlarning mulk huquqlarini himoya qilish, mahalliy va xalqaro investitsiyalar uchun qulay muhit yaratish;
- milliy iqtisodiyotning barcha asosiy yo‘nalishlarida mahalliy ishlab chiqaruvchilar o‘rtasida qulay raqobat muhitini shakllantirish hamda sog‘lom raqobat va va mahsulotlar sifatni yaxshilash uchun shart-sharoitlar yaratish;
- iqtisodiyotni yangi texnologik tuzilma va ilmiy-ishlab chiqarish salohiyatidan keng miqyosda foydalanish asosida ilg‘or rivojlanishga asoslangan tez va barqaror o‘sish traektoriyasiga o‘tkazish bo‘yicha chora-tadbirlar majmuini ishlab chiqish;
- jahon iqtisodiyotiga integratsiyaga qaratilgan sa'y-harakatlarni kuchaytirish;
- savdo to‘siqlarini kamaytirish;
- ijtimoiy himoya va aholi daromadlarini oshirish bilan birga iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur choralar orqali O‘zbekiston iqtisodiyoti zamonaviy, barqaror va xalqaro miqyosda raqobatbardosh bo‘lishi ta'minlanishiga erishiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduqayumov I. "Bozor iqtisodiyotiga o‘tish jarayonida iqtisodiy siyosatning o‘ziga xosliklari". Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2018.
2. Волков С.П. Особенности обеспечения экономической безопасности отрасли национальной экономики // Экономика России: основные направления совершенствования: Межвузовский сборник научных трудов, 2005. – Вып. 5.

3. Karimov O. "Iqtisodiy islohotlar va milliy iqtisodiyot rivoji". Toshkent: Sharq nashriyoti, 2020.
4. Ломовцева А.В., Трофимова Т.В. Сущность экономической безопасности как экономической категории // Современные научные исследования и инновации. – 2015. – № 4.
5. Rustamova N. "Markaziy Osiyoda iqtisodiy transformatsiya tajribasi". Toshkent: Akademnashr, 2020.
6. G‘ulomov S. "Milliy iqtisodiyot nazariyasi va amaliyoti". Toshkent: Oliy ta’lim nashriyoti, 2019.

ПРИВЛЕЧЕНИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ФИНАНСОВЫХ ИНСТИТУТОВ И ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТОРОВ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ СЫРДАРЬИНСКОЙ ОБЛАСТИ: ПЕРСПЕКТИВЫ, ВЫЗОВЫ И РЕШЕНИЯ

Эшпулатов Достонбек Боходир угли
Стажер-преподаватель кафедры «Бухгалтерский учет и аудит», Гулистанский государственный университет
eshpolatovdoston@gmail.com
Mamanazarova Soxiba Abduganiyevna
магистр Гулистанского государственного университета
Норбутаева Хуснора Шавкат кизи
Студент кафедры «Экономика»,
Гулистанский государственный университет
khusnoranorbotayeva@gmail.com

Аннотация. В данном тезисе рассматриваются возможности привлечения международных финансовых институтов и иностранных инвесторов для стимулирования экономического роста в Сырдарьинской области. Проведен анализ ключевых преимуществ региона, включая выгодное географическое положение и доступность природных ресурсов. Также выявлены основные барьеры, такие как недостаток инфраструктуры и необходимость улучшения бизнес-климата. Предложены меры по увеличению инвестиционной привлекательности региона, включая реформы для упрощения регулятивных процессов и улучшение поддержки проектов с участием международных инвесторов..

Ключевые слова. Сырдарьинская область, международные финансовые институты, иностранные инвестиции, экономическое развитие, инвестиционная привлекательность.

Введение. Привлечение международных финансовых институтов (МФИ) и иностранных инвесторов является важным стратегическим направлением для устойчивого экономического развития регионов, таких как Сырдарьинская область. В условиях глобализации роль иностранных инвестиций в поддержании экономической стабильности и повышении конкурентоспособности экономики становится критически важной [1]. Сырдарьинская область, несмотря на свое стратегическое положение, сталкивается с рядом барьеров, ограничивающих привлечение внешних ресурсов, таких как ограниченная инфраструктура, административные барьеры и недостаточная инвестиционная привлекательность.

Сырдарьинская область обладает рядом природных и экономических преимуществ, которые могут способствовать привлечению международных и